

СТАНИСЛАВ ЛЕМ ДВАНАДЕСЕТО ПЪТЕШЕСТВИЕ

Част 6 от „Звездни дневници“

Превод от полски: Павел Николов, —

chitanka.info

При нито едно като че ли пътешествие не съм успявал да се измъкна от толкова ужасни опасности, както в случая с експедицията ми до Амауропия, планета в съзвездието Циклоп. Това, което преживях там, го дължа на професор Тарантога. Този учен-астрозоолог е не само велик изследовател, защото се знае, че прекарва свободното си време като прави изобретения. Между многото неща той е създал течност за почистване на неприятни спомени, банкнота с водоравна осмица, означаваща безкрайно голяма парична сума, три начина за оцветяване на мъглата в приятни за окото цветове, както и специален прах, с който могат да се посипват облаците и да се пресоват в съответни калъпи, от което придобиват трайни и здрави форми. Негово дело е и една апаратура за използване на обикновено пилеещата се енергия на децата, за които е известно, че не могат да стоят и една минута неподвижни.

Това устройство представлява система от стърчащи на различни места в жилището ръчки, макари и лостове, които децата натискат, дърпат и преместват по време на игрите си, като по този начин изпомпват, без да знаят, вода, перат, белят картофи, произвеждат електричество и т.н. В грижите си за най-младото поколение, оставяно от родителите си понякога само вкъщи, професорът измисли и непалец кибрит, който вече се произвежда масово на Земята.

Един ден той ми показа най-новото си изобретение. Отначало ми се стори, че пред мене стои някаква желязна печка, и Тарантога ми издаде тайната, че наистина е използвал за изходен материал печка.

— Това, скъпи Йон, е една стара човешка мечта, облечена в реални форми — разкри ми той, — с една дума — машина, която ускорява, или, ако искаш, забавя времето. Тя прави възможно произволното удължаване на човешкия живот. Ако не се лъжа в изчисленията си, една минута вътре в нея продължава около два месеца. Искаш ли да опиташ?

Любопитен както винаги по отношение на техническите новости, кимнах запалено с глава и се напъхах в машината. Едва приклеках и професорът затръшна вратичката. Носът ме засърбя, защото от тласъка, с който беше затворена печката, се разлетяха неостъргани остатъци от сажди, така че, като си поех въздух, кихнах. В този момент професорът включи напрежението. Заради забавеното време кихавицата ми продължи пет денонощия и когато Тарантога

отвори отново машината, ме видя едва жив от изтощение. Отначало се изуми и се разтревожи, но като разбра какво се е случило, се усмихна добродушно и каза:

— А в действителност по моя часовник са изминали само четири секунди. Е, Йон, какво ще кажеш за изобретението?

— Не, честно казано, струва ми се, че още не е съвършено, макар че заслужава внимание — казах аз, когато успях да си поема дъх.

Благородният професор се огорчи малко, но след това ми подари великодушно машината и ми обясни, че тя може да служи еднакво добре както за забавяне, така и за ускоряване на времето. Чувствах се малко уморен и отказах за момента да изпробвам допълнителната възможност, поблагодарих сърдечно и откарах машината у дома. Честно да си кажа, не знаех много добре какво да правя с нея, така че я сложих на тавана на ракетното помещение, където стоя има-няма половин година.

Като пишеше осмия том на своята знаменита „Астрозоология“, професорът се запозна детайлно с материалите за съществата, които живеят на Амауропия. Тогава му дойде на ум, че те представляват превъзходен обект за изпробване на машината за забавяне (както и за ускоряване) на времето.

Запознах се с този проект и така се запалих по него, че за три седмици заредих ракетата с провизии и гориво, след което взех на борда картите на тази малко позната ми галактическа област заедно с машината и стартирах, без изобщо да се бавя. Това беше оправдано и от факта, че пътуването до Амауропия продължава около тридесет години. Какво правих през това време, ще напиша вероятно някъде на друго място. Ще спомена само едно от многото чудновати събития, каквото беше срещата ми в околността на галактическия център (в скоби ще добавя, че това е област, запрашена като малко други в космоса) с племето на междוזвездните скитници, наречени изгонти.

Тези нещастници изобщо нямат роден дом. Меко казано, те са създания, пълни с фантазия, защото почти всеки ми разказа историята на племето си по съвсем различен начин. После чух, че просто са разсипали своята планета, тъй като в голямата си алчност се занимавали с разхитителен рудодобив и износ на различни минерали. И така изровили и прокопали с тези свои начинания цялата вътрешност на планетата си, че я унищожили напълно и накрая от нея

останала само една голяма дупка, която един ден се разпаднала под краката им. Наистина, има и такива, които твърдят, че след като отишли един път на пир, изгонтите просто се заблудили и не могли да се приберат у дома си. Не се знае как е било наистина, но във всеки случай никой не посреща сърдечно тези звездни скитници; когато пътуват из космоса и се отбият на някоя планета, веднага се оказва, че нещо липсва: ту изчезне малко въздух, ту някоя река изведнъж пресъхне, ту не излиза броят на островите.

Говори се, че веднъж задигнали от Арденурия цял континент, за щастие необитаем, защото бил заледен. Те се наемат с удоволствие да почистват и регулират естествените спътници, но рядко някой им поверява тази отговорна работа. Дечурлигата им замерят кометите с камъни, возят се на ронливи метеори, с една дума — грижите с тях са неизброими. Реших, че не трябва да се примирявам с подобни условия на живот и като прекъснах за малко пътешествието си, се разтичах и то с добър резултат, защото успях да намеря случайно една съвсем прилична луна. Тя беше ремонтирана и благодарение на моите познанства беше обявена за планета.

Наистина, там нямаше въздух, но аз организирах благотворителна акция, околните жители направиха вноски и си заслужаваше да се види с каква радост добродушните изгонти стъпиха на своя собствена планета! Благодарностите им просто нямаха край. Простих се сърдечно с тях и продължих пътя си. До Амауропия нямаше повече от шест квинтилиона километра; изминах този участък от пътя, намерих съответната планета (а там те са безброй) и започнах да се спускам към повърхността ѝ.

По едно време, като включих спирачките, установих с ужас, че не работят и аз падам към планетата като камък. Надникнах през люка и видях, че спирачките изобщо ги няма. Помислих си с възмущение за неблагодарните изгонти, но време за такива размисли нямаше, защото вече пресичах атмосферата и ракетата започна да се нажежава до рубиненочервено — още миг и щях да изгоря жив.

За щастие в последния момент си спомних за машината, която забавя времето; включих я и направих хода му толкова бавен, че моето падане към планетата продължи три седмици. Измъкнах се по този начин от опасността и се огледах наоколо.

Ракетата беше кацнала на обширна поляна, заобиколена с бледосиня гора. Над дърветата с наподобяващи пипала на сепия клони излитаха изумрудени създания и кръжаха с голяма бързина. При вида ми в лилавите храсти се изпокри цяла тълпа същества, които удивително приличаха на хора, само че имаха лъскава яркосиня кожа. Вече знаех за тях някои неща от Тарантога, а като извадих джобния справочник за космонавти, получих малко допълнителна информация.

Според текста планетата се населяваше от биологичен вид човекоподобни същества, наречени микроцефали, които се намираха на много ниско равнище на развитието си. Опитите за контакт с тях не бяха дали резултати. По всяка вероятност справочникът казваше истината. Микроцефалите ходеха на четири крака, приклякваха тук и там, пощеха се с голямо умение, а когато се приближавах до тях, ме гледаха с облещени смарагдови очи и кряскаха без всякакъв смисъл. Въпреки липсата на разум те се отличаваха с добродушен и кротък характер.

Изучавах в продължение на два дена небесносинята гора и заобикалящите я обширни степи, а когато се върнах в ракетата, легнах да си почина. Когато вече си бях в леглото, ми дойде на ум за машината, която ускорява времето, и реших да я пусна в действие за няколко часа, за да разбера на другия ден дали това ще даде някакви резултати. Затова я изнесох не без усилие от ракетата, сложих я под дърветата, включих я на ускоряване и като се върнах в леглото, заспах праведен сън.

Събуди ме силно разтърсване. Отворих очи и видях над себе си лица на надвесени микроцефали, които, вече на два крака, разговаряха кресливо помежду си и въртяха с голям интерес ръцете ми, а когато направих опит за съпротива, едва не ми ги измъкнаха от ставите. Най-големият от тях, лилав великан, ми отвори насила устата и като пъхна вътре пръстите си, започна да ми брои зъбите.

Дърпах се напразно, а те ме изнесоха на поляната и ме завързаха за опашката на ракетата. От това положение виждах как микроцефалите изнасят отвътре каквото им попадне; по-големите неща, които не минаваха през отвора на люка, разбиваха предварително с камъни на парчета. Изведнъж върху ракетата и въртящите се около нея микроцефали се изсипа град от камъни, един от които ме улучи по главата. Понеже бях вързан, не можех да

погледна натам, откъдето летяха камъните. Чувах само ехото от битката. Най-сетне миклоцифалите, които ме бяха завързали, се спуснаха да бягат. Притичаха други, освободиха ме от пленничеството и с признаци на най-голямо почитание ме отнесоха на раменете си дълбоко в гората.

Шествието спря в подножието на едно дърво с широка корона. От клоните му висеше на лиани нещо като въздушна колиба с малко прозорче. Пъхнаха ме през него вътре, а струпалата се под дървото тълпа падна на колене, като нададе молитвени вопли. Върволицы микроцефали ми поднасяха в жертва цветя и плодове. През следващите дни бях обект на всеобщ култ, жреците гадаеха бъдещето по израза на лицето ми, а когато той им се струваше зловещ, ме кадыха с дим, така че едва не се задуших. За щастие, когато изгаряха жертви в моя чест, един жрец разлюляваше параклисчето, в което седях, и от време на време можех да глътна малко въздух.

На четвъртия ден моите поклонници бяха нападнати от отряд въоръжени с тояги микроцефали под ръководството на великана, който ми беше преброил зъбите. Като преминавах по време на битката от едни ръце в други, ставах ту обект на почитания, ту на оскърбления. Битката завърши с победа на нападателите, които бяха предвождани от великана на име Глистолет. Участвах в триумфалното му завръщане в лагера, бяха ме завързали на един дълъг прът, а роднините на вожда ме носеха. Това стана традиция и оттогава се превърнах в нещо като знаме, което носеха по време на всички военни походи. Беше тежко бреме, но свързано с привилегии.

Като понаучих диалекта на микроцефалите, започнах да обяснявам на Глистолет, че той и неговите поданици дължат толкова бързото си развитие на мене. Това не беше много лесно, но мисля, че някои неща започнаха да му стават ясни. За съжаление беше отровен от племенника си Одлопенз. Той обедини воюващите дотогава горски и полски микроцефали, като се ожени за Мастозимаза, жрицата на горските.

Щом ме видях по време на сватбения пир (бях дегустатор на храната — длъжност, въведена от Одлопенз), Мастозимаза нададе радостен вик: „Каква беличка кожа имаш!“. Това ме изпълни с лоши предчувствия, които скоро се оправдаха. Мастозимаза удуши съпруга си, докато спеше, и склучи с мене морганатичен брак. Опитах се да

обясня и на нея моите заслуги по отношение на микроцефалите, но тя ме разбра криво, защото при първите ми думи извика: „Ах, вече ти омръзнах!“ и трябваше дълго време да я успокоявам.

По време на следващия дворцов преврат Мастозимаза загина, а аз се спасих с бягство през прозореца. От нашата връзка остана само бяло-лилавият цвят на държавното знаме. След бягството намерих в гората поляната с машината, която ускорява времето, и исках да я изключа, но ми дойде на ум, че ще бъде по-разумно да почакам докато микроцефалите създадат по-демократична цивилизация.

Живях известно време в гората, хранех се изключително с корени и само нощно време се промъквах до лагера, който бързо се превърна в град, опасан с ограда от подострени колове.

Микроцефалите от селата се занимаваха със земеделие, градските ги нападаха, изнасилваха жените им, а самите тях убиваха и грабеха. Това допринесе за бързото развитие на търговията. Тогава укрепнаха и религиозните вярвания, чийто ритуал се обогатяваше с всеки изминат ден. За моя голяма тревога микроцефалите завлякоха ракетата ми от поляната в града, поставиха я наред главния площад за нещо като идол и оградиха мястото със зид и стражи. Няколко пъти земеделците се обединяваха, нападаха Лиловец (така се казваше градът) и с общи усилия го разрушаваха до основи, но всеки път следваше бързото и точното му възстановяване.

Край на тези войни сложи крал Сарцепанос, който изгори селата, изсече горите и изкла земеделците, а останалите живи засели като военнопленници в селото до града. Отидох в Лиловец, защото нямаше къде са се дяна. Благодарение на връзките, които имах (дворцовата прислуга ме познаваше още от времето на Мастозимаза), заех длъжността кралски масажист. Сарцепанос ме обикна и нареди да ми бъде даден високия пост помощник на държавния палач с чин старши изтезант. Отчаях се, отидох на поляната, където работеше машината, която ускорява времето, и я нагласих на максимално действие. Наистина, в същата нощ Сарцепанос умря от преяждане и тронът му беше зает от Тримон Синкавия, командира на армията. Той въведе служебната йерархия, данъците и принудителната военна служба. От нея ме спаси цвета на кожата. Сметнаха ме за албинос и като такъв няхах право да се доближавам до кралския дом. Живеех сред робите, които ме наричаха Йон Бледон.

Започнах да проповядвам всеобщо равенство и да изяснявам моята роля за общественото развитие на микроцефалите. Около мене бързо се струпаха много последователи на това учение, които се наричаха машинисти. Започнаха вълнения и безредици, а гвардията на Тримон Синкавия ги потапяше в кръв. Машинизмът беше забранен под страх от гъделичкане до смърт.

Няколко пъти трябваше да бягам от града и да се крия сред крайградските езера, а вдъхновените ми последователи бяха подложени на сурови гонения. След това на моите проповеди започнаха да идват все повече хора от висшите кръгове, инкогнито, разбира се. Когато Тримон завърши трагично земния си път, след като забрави от разсеяност да диша, властта беше взета от Карбагаз Благоразумния. Той беше последовател на моето учение, което издигна в ранг на държавна религия. Получих званието Пазител на машината и великолепна резиденция край двореца. Имах много работа и сам не зная как стана така, че подчинените ми свещеници започнаха да разпространяват тезата за моя небесен произход. Напразно се опитвах да се противопоставя на това. В същото време се появи сектата на антимашинистите, които проповядваха, че микроцефалите се развиват по законите на природата, а аз съм бивш роб, който — след като е избелил кожата си с варовик — мами хората и ги прави на идиоти.

Водачите на сектата бяха задържани и кралят настоя като Пазител на машината да ги осъди на смърт. Като не видях друг изход, избягах през прозореца на двореца и известно време се крих сред крайградските езера. Един ден до мене достигнаха слухове, че свещениците проповядват възкресението на Йон Бледон, който — след като е изпълнил мисията си на планетата — се е върнал при своите божествени родители. Отидох в Лиловец, за да опровергая това, но тълпата, която беше коленичила пред моите икони, поиска да ме убие с камъни при първите ми думи. Защити ме свещеническата стража, само за да бъда вкаран в затвора като самозванец и богохулник. Три дена ме миха с четки и ме стъргаха, за да изтрият мнимото белило, с помощта на което (според обвинението) съм се преправил на възкръсналия Бледон. Тъй като не посинявах, трябваше да ме подложат на мъчения. Успях да се спася от бедата благодарение на един пазач, който ми намери малко синя боя. Отправих се бързо в гората, където се намираше машината, която ускорява времето, и след дълги занимания

усилих нейното действие с надеждата, че по този начин ще направя по-бързо идването на следващата цивилизация, а после се крих две седмици сред крайградските езера.

Върнах се в столицата, когато бяха провъзгласени републиката, инфлацията, амнистията и равноправието. При бариерите на края на града вече искаха документи и понеже нямах, ме арестуваха за скитничество. Като излязох на свобода, станах поради липса на средства куриер в Министерството на просветата. Понякога министерските кабинети се сменяха по два пъти на денонощието и понеже всяко ново правителство започваше управлението си с анулиране на декретите на предишното и издаване на нови, имах достатъчно с циркулярите. В края на краищата ми отекоха краката и си подадох оставката, но не ми я приеха, защото точно тогава имаше военно положение. Преживях републиката, две директории, реставрацията на просветната монархия, авторитарното управление на генерал Розгроз, неговото посичане като държавен изменник и, нетърпелив от бавното развитие на цивилизацията, започнах пак да ровя в машината, от което вътре се скъса едно болтче. Това не ми направи особено впечатление, но след няколко дена забелязах, че става нещо странно.

Слънцето изгрываше от запад, на гробището се чуваха някакви шумове, можеха да се видят покойници и състоянието им се подобряваше с всяка измината секунда, юношите се смаяваха пред погледа, а малките деца изчезваха някъде.

Върна се управлението на генерал Розгроз, просветната монархия, директорията и накрая републиката. Когато видях със собствените си очи да се връща назад погребалното шествие на крал Карбагаз, който след три дена се вдигна от катафалката и беше разбалсамиран, ми стана ясно, че трябва да съм повредил машината и сега времето тече обратно. Най-лошото беше това, че самият аз виждах върху себе си признаци на подмладяване. Реших да чакам, докато Карбагаз I възкръсне и стана отново Велик машинист, защото използвайки тогавашното си влияние, бих могъл да проникна без затруднение в ракетата, която служеше за идол.

Най-лошо обаче беше ужасяващото темпо на промените: не бях сигурен дали ще дочакам съответния момент. Всеки ден заставах под дървото на двора и отбелязвах с чертичка височината на главата си —

смалявах се със страшна бързина. Когато станах Пазител на машината при Карбагаз, изглеждах най-много на девет години, а трябваше да натрупам провизии за из път. Носех ги нощем в ракетата, което ми струваше не малко усилия, защото ставах все по-слаб. За мой голям ужас установих, че в минутите, когато нямам дворцови задължения, изпитвам неудържимо желание да играя на гоненица.

Когато ракетата беше вече готова за път, рано сутринта се пъгнах вътре и понечих да посегна към стартовия лост, но той беше много високо. Трябваше да се покатеря на табуретката и чак тогава успях да го преместя. Поисках да изругая и с ужас забелязах, че само издавам жалостив плач. В момента на старта още ходех, но явно даденият импулс продължи да действа още някое време, защото след като напуснах планетата и дискът ѝ вече блещукаше отдалече като бяло петно, успях да допълзя едва-едва до бутилката с мляко, която предвидливо си бях приготвил. Трябваше да се храня по този начин цели шест месеца.

Както казах в началото, пътуването до Амауропия продължава около тридесет години, така че, когато стигнах на Земята, видът ми не разтревожи моите приятели. Жалко само, че не умея да фантазирам, защото в такъв случай нямаше да избягвам срещите с Тарантога и щях да измисля някоя безобидна историйка, която да поласкае изобретателския му талант.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.